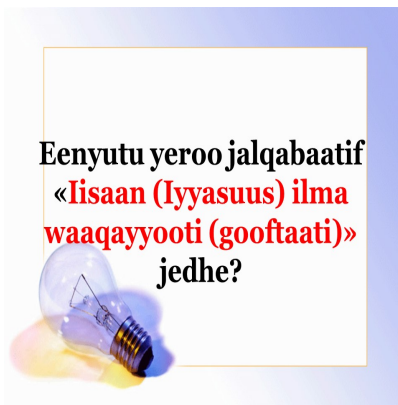

Iisaa (Iyyasuus)-Kutaa-2

Description

Iisaan gara Samii Ol-Fuudhamuu

Akkuma beekamu Iisaan (nageenyi isarratti haa jiraatuu) gara ilmaan Israa'el nabiyyii ta'amuun ergame. Garuu Yahuudonni Iisaa wantoota adda addaatin maqaa xureessu fi yakkuu turan. Dhumarratti isa ajjeesuf shira (tooftaa) baasan. Rabbiin subhaanahu wa ta'aalaa akkana jechuun dubbata:

﴿وَمَكْرُواْ وَاللّٰهُ خَيْرُ الْمَكْرِينَ ۝٥٤﴾ اِذْ قَالَ اللّٰهُ يٰعِيسٰى اِنِّىْ
مُتَوَفِّىْكَ وَرَافِعُكَ اِلٰى وَمُطَهِّرُكَ مِنَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا﴾

•Iisaan tooftaa baasan, Rabbis tooftaa baase. Rabbiin immoo irra caalaa warra tooftaa baasuti. Yeroo Rabbiin [akkana] jedhe [yaadadhu] •Yaa Iisaa! Ani si fudha, gara Kiyyattis ol si kaasa. Warroota kafaran irraas si qulqulleessa. • Suuratu Aali-Imraan 3:54-55

Yahuudonni Iisaa ajjeesuuf tooftaa baasan. Garuu Rabbiin olta'aman isaan dursuun tooftaa san caalu baase. Tooftaan kunis Iisaa gara Isaatti ol fudhachuu fi nama Iisaa fakkaatu isaanitti fakkeessudha. Seenaan tooftaa kana fakkaata:

Yahuudonni yommuu Iisaa ajjeesuf walitti qabaman, Iisaan isaan jalaa dheessun mana keessa seene. Mootiin isaanii namticha maqaan isaa Yahuuz jedhamu Isaatti seenee akka ajjeesu ykn baasu ajaje. Namtichi kuni mana ni seene, garuu Iisaa hin arganne. Rabbini fakkaataa iisaa namticha kanarratti darbe. Kana jechuun akka Iisaa fakkaatu isa taasise, Iisaa immoo gara samii ol fuudhe. Namtichi kuni yommuu bahu yahuudonni Iisaa kan fakkaatu ta'ee isa argan. Namtichi •ani saahiba (hiriyyaa) keessan• osoo jedhu, yahudoonni isa qabuun rarraasanii ajjeesan. Ergasi ni jedhan, •Fuulli isaa fuula Iisaa fakkaata. Qaamni isaa immoo qaama saahiba keenyaa fakkaata. Kuni saahiba keenya yoo ta'ee Iisaan eessa dhaqee? Kuni Iisaa yoo ta'ee, saahibni keenya isa dhaqee? • Isaan jidduutti wal dhabbiin

guddaan ni uumame[1]•. Kanaafi, Rabbiin subhaanahu wa taâ€™Maala itti aanse ni jedha:

مَّا إِنَّا قَتَلْنَا الْمَسِيحَ عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ رَسُولَ اللَّهِ وَمَا قَتَلُوهُ وَمَا صَلَبُوهُ
شُبَّهَ لَهُمْ وَإِنَّ الَّذِينَ اخْتَلَفُوا فِيهِ لَفِي شَكٍّ مِّنْهُ مَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ إِلَّا
ظَنَّ وَمَا قَتَلُوهُ يَقِينًا ﴿١٥٧﴾ بَلْ رَفَعَهُ اللَّهُ إِلَيْهِ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ﴿١٥٨﴾ وَإِنْ مِّنْ
كُتُبٍ إِلَّا لِيُؤْمِنَنَّ بِهِ قَبْلَ مَوْتِهِ ۖ وَيَوْمَ الْقِيَمَةِ يَكُونُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا ﴿١٥٩﴾

•Ammas isaan •Nutu Masiih •isaa ilma Mariyam, Ergamaa Rabbii ajjeefne jirra• waan jedhaniif [isaan abaarre]. Isaanitti fakkeefame malee isaan isa hin ajjeefne, hin fannisnes. Warroonni waa•™ee isaa ilaalchisee wal dhaban dhugumatti isa irraa shakkii keessa jiru. Shakkii hordofuu malee isa irratti beekumsa homaatu hin qaban. Qabatamaan isaan isa hin ajjeefne. Dhugumatti Rabbiin gara Isaatti ol fuudhe. Rabbiinis injifataa, ogeessa taâ€™™eera. Abbooti kitaabaa irraa eenyullee hin jiru duâ€™™a isaatiin dura kan isatti amanu yoo taâ€™™e malee. Guyyaa Qiyaamaas isaan irratti ragaa taâ€™™a. • Suuratu An-Nisaa 4:157-159

Yahuudonni Iisaa (nageenyi isarratti haa jiraatu) ajjeefne jirra jedhan. Garuu Rabbiin nama biraa isaanitti fakkeesse malee Iisaa hin ajjeefne. •Warroonni waa•™ee isaa ilaalchisee wal dhaban dhugumatti isa irraa shakkii keessa jiru. • Waa•™ee Iisaa (Iyyasuus) ilaalchisee Kiristaanonni fi Yahudoonni wal dhabbi guddaa keessa seenan. Yahudoonni ajjeefne jirra jedhan. Kiristaanoni gariin Iyyasuus nuuf jedhe duâ€™™e jedhan. Gariin isaanii Iyyasuuf gooftadha, ykn ilma gooftaati jedhan. Kuni hundi dhugaa irraa kan fagaate fi ragaa hin qabneedha. Kanaafi itti aanse akkana jedhe, •Shakkii hordofuu malee isa irratti beekumsa homaatu hin qaban. • Kana jechuun waa•™ee Iisaa ilaalchisee wanti isaan jedhanii fi hordofan shakkii qofa. Beekumsa sirrii fi dhugaa taâ€™™e hin qaban.

•Qabatamaan isaan isa hin ajjeefne. Dhugumatti Rabbiin gara Isaatti ol fuudhe. • Kana jechuun dhugumatti yahuudonni Iisaa (Iyyasuusin) hin ajjeefne. Dubbiin Kiristaanotaa •Iyyasuus cubbuu keenyaf jedhe duâ€™™e • kan jedhus soba. Garuu Rabbiin gara Isaatti ol fuudhe. •Rabbiinis injifataa, ogeessa taâ€™™eera. • Rabbiin waan hundaa irratti Dandaâ€™™aa, Injifataa fi Ogeessa waan taâ€™™eef Iisaa gara samii ol fuudhun homaa Isatti hin ulfaatu.

•Abbooti kitaabaa irraa eenyullee hin jiru duâ€™™a isaatiin dura kan isatti amanu yoo taâ€™™e malee. • Asitti abbooti kitaabaa yommuu jedhu Yahuudotaa fi Kiristaanota jechuu isaati. Mufasiroonni (Hayyoonni Qurâ€™™aana ibsan) aaya tanaaf ibsa lama kennanii jiru:

1ffaa•“ Maq-dhaalli •duâ€™™a isaatiin dura. • Jedhu keessa jiru, nama Kiristaana ykn Yahuudaa taâ€™™e agarsiisa. Kanaafu, hiikni isaa kana taâ€™™a: Nama Kiristaanaa ykn yahuudaatti duuti yommuu dhuftu, Iisaan (Iyyasuus) gabrichaa fi Ergamaa Rabbii akka taâ€™™e ni amana. Gooftaa ykn ilma gooftaa akka hin taane yeroo duâ€™™aa ni hubata. Garuu kuni homaa isa hin fayyadu, ibidda irraa isa hin baraaru.

Kuni kan agarsiisu Kiristaanotaa fi Yahuudota akeekachisuu fi haaluma amma irra jiraniin akka itti hin fufneefi. Waañeemee Iisaa ilaalchisee soba irra jiran yoo itti fufan yeroo duñeemaa ni gaabbu. Guyyaa Qiyaamaa immoo san caalaa gaabbu.

2ffaa- Maq-dhaalli ãduñisaatiin durañjedhu keessa jiru ãisañagarsiisa. Hiikni isaa kana tañma: Abbooti kitaabaa irraa eenyullee hin jiru duñisaatiin dura kan amanu yoo tañmalee. Kunis kan tañu Qiyaamaan yommuu dhiyaattudha. ãisaan yommuu gara dachii buñbooyye ni ajjeesa, Masqala ni caccabsa, Islaama malee amanti biraa hin qeebalu. Kanaafu, yeroo kanatti Yahuuda fi Kiristaanonni Iisaan gabrichaa fi Ergamaa Rabbii akka tañme ni amanu[2].

ãGuyyaa Qiyaamaas isaan irratti ragaa taña. Hayyuun Qataadah jedhamu kana ilaalchisee ni jedha: ãRabbiin irraa ergaa akka isaanitti geessee fi gabricha Rabbii akka tañme isaan irratti ragaa baha. ãAni Gooftaadha ykn ilma gooftaati na waaqefadhaañisaaniin kan hin jenne tañuu ni labsa. Ragaan Iisaan (Iyyasuus) bahuu haala kanaan dhuma suuratu Maañida keessatti dhufee jira:

ãYeroo Rabbiin ãYaa Iisaa ilma Mariyam! Sila situ namootaan ãAnaa fi haadha tiyya Rabbii gaditti gabbaramaa (gooftaa waaqefatamu) lama taasifadhaañjedhee?ñjedhu [yaadadhu]. Innis ni jedha, ãAti Qulqulloofte! Ani waan haqa naaf hin taanee jechuun naaf hin tañu. Yoo ani san kan jedhu tañdhugumatti Ati beektee jirta. Wanta lubbuu kiyya keessa jiru ni beekta, ani waan nafsii Kee keessa jiru hin beeku. Dhugumatti Ati sirritti beekaa waan fagoo fi hin mulñanneeti. Waan Ati itti na ajajje, ãRabbii Gooftaa kiyyaa fi Gooftaa keessan tañme gabbaraañjechuu malee waan biraa isaaniin hin jenne. Hangan isaan keessa turetti isaan irratti ragaan ture. Erga ol na fuutee booda, Ati isaan irratti Tiiksaa turte. Ati waan hundaa irratti ragaadha. Yoo isaan adabde (azzabde), gabrootuma keeti. Yoo isaaniif araaramtes, Ati Simatu Injifataa Ogeessa.ñ

Suuratu Al-Maañida 5:116-118

Kuni ragaa Guyyaa Qiyaamaa Iisaan (Iyyasuus) (nageenyi isarratti haa jiraatu) bahuudha. Dubbiin erga akkana tañee,

Eenyutu yeroo jalqabaatif ãIisaan (Iyyasuus) ilma waaqayyooti (gooftaati)ñjedhe ree?

Deebiin isaa kana fakkaata:

Yeroo jalqabaatiif Iyyasuusin Gooftaa ykn ilma gooftaati kan jedhe nama maqaan isaa **Phaawulos** jedhamuudha. Seenaa kiristaanaa keessatti seenaan Phaawulos seenaa gariiba (adda tañee) fi ajaañibaati. Amanti Kiristaanaa jallisuu keessatti gahee olñaanaa kan taphateedha. Phaawulos nama Yahuudi ture. Maqaan isaa ãSaañolñjedhamaa ture. Inni Nabii Iisaa hin argine. Yeroo Iisaan gara Amantii Rabbiitti namoota waamu fi isaan gammachisus hin dhageenye.

Yeroo isaa jalqabaa irratti, Phaawulos Kiristaanota Iisaa hordofanitti namoota diina taâ€™TMan gurguddaa keessaa tokko ture. Inumaa, isaan adabbaa fi garmalee rakkisaa ture.

Erga Rabbiin Oltaâ€™TMaan Ä°isaa gara samii ol fuudhee booda Phaawulos tasa gara Kiristaanummaaa seenu isaa labse. Erga itti seenee booda oduu addaa odeessu jalqabe. Yeroo gara Damasqoo deemu ifni akka isa marsee fi gooftaan samii irraa akka itti lallabee ni dubbata. (Barreefama asii gadii keessatti **Iisaa =Yesus**)

Mee wanta Phaawulos (Saaâ€™TMol) jedhe Macaafa qulqulluu gara Afaan Oroomotti hiikkame, **â€™Hojii Ergamtootaa Boqonnaa sagalâ€™** irraa fudhannee haa ilaallu:

â€™1 Saaâ€™TMol amma illee bartoota gooftaa doorsisuudhaa fi ajjeesuutti banbanaa gara angafa lubootaa dhaqee, Ä³ Utuu adeemuus Damaasqootti dhiâ€™TMaate, kunoo, dingata ifni waaqa irraa naannoo isaatti balaqqeessaâ€™TMe.

â€™ Lafa dhaâ€™TMees sagalee, â€™Saaâ€™TMol, Saaâ€™TMol, maaliif na ariâ€™TMatta?â€™• jedhuun dhagaâ€™TMe. â€™u Inni immoo, â€™Eenyu ati yaa gooftaa?â€™• jedhe. Sagalichis deebisee, â€™Ana, Yesus, kan ati ariâ€™TMattu;

â€™ garuu, kaâ€™TMii, gara mandaraatti lixi! Waan gochuun siif taâ€™TMus sitti in himamaâ€™• jedheenâ€™!..

â€™1 Nyaata nyaates jabaate; bartoota warra Damaasqoo biras bubbule.

â€™2 Saaâ€™TMol ergasii utuu hin turin manneen sagadaa keessatti, **â€™Yesus kun ilma Waaqayyoo tiâ€™** jedhee lallabe.

â€™1 Warri isa dhagaâ€™TMan hundinuu garuu dinqifatani, â€™Namichi kun, isa Yerusaalemitti warra maqaa Yesus waammatan balleessuuf dhamaâ€™TMaa ture mitii? Addana iyyuu isaanuma hidhee luboota warra angafootatti geessuudhaaf dhufee ture mitii?â€™• jedhanii gaafatan.â€™•

Madda: <https://zoebible.page.link/ob>

Keeyyata armaan olii keessatti lakkoofsa 20 fi 21 wanta jedhe sirratti hubadhaa!

(Barreefama armaan gadi keessatti **Yahuuda**=Yihudii)

Ammas Hojii Ergamtootaa Boqonnaa digdami lama (22) keessatti Phaawulos (Saaâ€™TMol) akkana jechuun dubbate:

â€™3 â€™Ani Yihudii dha; Qiliiqiya keessaa Xarseesittan dhaladhe, addana Yerusaalemittan guddadhe. Gamaaliâ€™TMel birattis seera abaabilii keenyaaf kenname hundumaa ija irratti eegee bareera; akkuma keessan harâ€™TMaa kanas Waaqayyoof nan hinaafan ture.

â€™ Namoota karaa barsiisa haaraa kana irra adeemanis hamma duâ€™TMaatti nan ariâ€™TMadhan ture, warra dhiiraas warra dubartiis qabeetan mana hidhaatti galchisiisan ture.

â€™u Angafni lubootaa, yaaâ€™TMiin maanguddootaas guutummaatti waaâ€™TMee kanaaf dhugaa anaaf ba â€™u. Isaanuma biraa caaffata gara Yihudoota obboloota Damaasqoo jiraataniitti caafame baafadhee, jarreen kana qabee, akka isaan adabamanitti hidhee gara Yerusaalemitti fiduudhaaf, Damaasqoo nan dhaqan ture.

â€™ â€™Karaa irra adeemaa Damaasqootti yommuu ani dhiâ€™TMaadhe, waareetti dingata ifni humna qabeessi naannoo kootti balaqqeessaâ€™TMe.

â€™ Lafatti kufeen sagalee, â€™Saaâ€™TMol, Saaâ€™TMol, maaliif na ariâ€™TMatta? jedhu dhagaâ€™TMe.

â€™, â€™Eenyu ati yaa gooftaa?â€™TM jedheetan deebise; inni immoo, â€™Ana, Yesus nama Naazireet, kan ati ariâ€™TMachaa jirtuâ€™TM anaan jedhe.

â€™1 Namoonni anaa wajjin turan ificha arganiiru; sagalee isa anatti dubbachaa ture garuu hin dhageenye.

Ā¹Ā^o Ani immoo, â€˜Maal godhu, gooftaa?â€™ jedheen gaafadhe; gooftaan immoo,â€™Kaâ€™ii, mandara Damaasqootti lixi, akka ati gootuuf waan Waaqayyo murtoo godhe, achitti sitti in himamaâ€™ anaan jedhe.

Ā¹Ā¹ Calaaqisa ifichaa irraa kan kaâ€™es iji koo arguu dhabnaan, warri anaa wajjin jiran harka qabanii mandara Damaasqootti na galchan.

Madda: <https://zoe bible.page.link/ob>

Yeroo kana irraa eegalee, Phaawulos Iisaan (Yesuus) ilma gooftaa (waaqeyyoo) akka taâ€™e lallabuu itti fufe. Kiristaanummaa keessatti kana barsiisuun namni jalqabaa hanga isa taâ€™u gahuutti dhiibbaa guddaa uume. Barnoota kana kan fudhatu gooftaa irraa akka taâ€™e himata. Wanta inni jedhu kanaan waaâ€™ee isaa ilaalchise wanta namoonni beekan ni dhoksa. Barataa Yesus akka hin turree fi isaan akka wal hin qunnamne namoonni ni beeku. Garuu â€œAni Gooftaa irraa barnoota argadhaâ€™ jedhee waan dubbatuuf wanta namoonni irraa beekan ni haguuga. Himannaa sobaa kanaan hundee amantitti ni taphate. Amalli yahuuda amanti jallisuu fi micciruudha. Kanaafu, Phaawulosis yahuuda waan tureef amanti jallisuu fi micciruu eegale. Sobaan ani Kiristaana ofiin jechuun amanti Kiristaanatti akkanatti taphate.

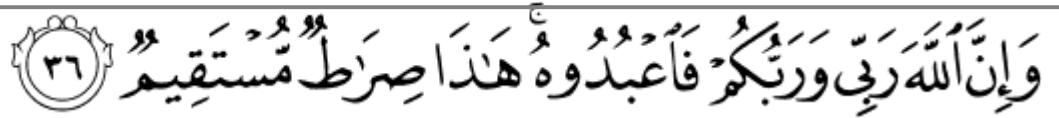
Ä°isaan erga ol fuudhamee booda namtichi Yahudii kuni ergamtoota torbaatamaa hafuurri qulqulluun irratti buâ€™uu fi kiristaanummaan warra gammachiisaan keessaa tokko akka taâ€™ee Kiristaanonni ni amanu. Kiristaanonni warroota kanniin, â€œErgamtoota torbaatamaâ€™ jechuun moggaasu. Kana jechuun kallatti hundan ergamtoota kiristaanummaan nama gammachisaniidha.

Phaawulos hanga barsiisaa Maarqos taâ€™u gahuutti dhiibbaan isaa garmalee guddate. Maarqos namoota macaafa qulqulluu barreessan keessaa tokko. Maarqos garmalee Phaawulositti maxxanuun barnoota irra barate. Ammas ni jedhu, Luqaasis barataa jallatamaa Phaawulositti maxxanu ture. Luqaasi barreessa macaafa qulqulluu keessaa tokko ture.

Yaanni, â€œIisaan (Yesus) ilma Gooftaatiâ€™ jedhamu Phaawulos dura kan beekamu hin turre. Garuu erga kiristaanummaa keessa sobaan seenee fi handhuura barnootaatti barsiisaa guddaa erga taâ€™ee booda naannoo adda addaa keessa deemun Kiristaanummaa haarawatti namoota waamu jalqabe. Ergaalee bakka adda addaatti ni erga. Ergaaleen isaa kunniin buâ€™uura barnoota amanti taâ€™an.

Tooftaa kanaan namtichi Yahuudi kuni kan isa faallessuu waan hin jirreef buâ€™uura amanti Kiristaanaa micciruu fi jallisuu dandaâ€™e jira. Sababni isaas, barnoota amanti kanniin Masihi Iisaa irraa argachaa jira isaaniin jedha. Isaanis kana amanuun ni fudhatan. Kiristaanummaa keessatti wanta seensisee ni seensise. Wanta micciree ni miccire[3].

Kanaafu, Iisaan (Yesus) (nageenyi isarratti haa jiraatu â€œAni Gooftaadha na waaqefadhaa ykn ani ilma gooftaatiâ€™ hin jenne. Garuu kan kana itti maxxanse Phaawulos. Ergasii Phaawulos irraa barattoonni isaa kan akka Marqoosi fi Luqaas macaafa keessatti barreessu jalqaban. San booda ummanni Kiristaanas wallaalummaan jara kana hordofuun jallinnaa fi dukkanatti kufan. Seenaa kana erga dubbisani booda gara ifaa fi karaa qajeelaatti akka bahan isaaniif hawwina. Karaan ifaa fi qajeelaan karaa Iisaan itti waamaa tureedha. Iisaan (Yesus) akkana jechuun ummata waamaa ture:

“Dhugumatti Rabbiin Gooftaa kiyyaa fi Gooftaa keessani. Kanaafu Isa qofa gabbaraa. Santu karaa qajeelaadha.” Suuratu Mariyam 19:36

Wa aakhiru daawaa™aana anilhamdulillahi Rabbil aalamiin.

Kitaabban wabii

[1] Tafsiira Qurxubii 5/151

[2] Tafsiir Saadiyyi 233, Tafsiir Qurxubii 7/214-215

[3] [Kawaashif Zuyuuf](#) “Fuula-25-29, Abdurahmaan Habanka

Date Created

April 25, 2019

Author

admin